Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—17.

Nr. Wilno, dnia 26 stycznia 1934 r. 996.

Treść numeru:

x

x x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

K r o n i k a.

P o w t ó r n a p r o p o z y c j a s o w i e c k a w s p r a w i e z a g w a r a n t o w a n i a n i e z a w i s ł o ś c i L i t w y. Prasa ryska /z 26.I.1934/: Jak podają poinformowane sfery kowieńskie, poseł sowiecki Karskij złożył wizytę ministrowi Spraw Zarg. Zauniusowi i powtórnie mu oświadczył, że rząd sowiecki za zgodą Polski proponuje Litwie zagwarantowanie niezawisłości osobno od innych państw bałtyckich. Utrzymana by została przytem "klauzula o Wilnie", to zn. uznanie tego, że problem wileński pozostaje w stosunkach między Polską a Litwą kwestją otwartą.

Jak podają, litewskie sfery kierownicze powitały propozycję sowiecką przychylnie.-

P i s m o f r a n c u s k i e o n i e b e z p i e c z e ń s t w i e n i e m i e c k i e m d l a p a ń s t w b a ł t y c k i c h. Prasa kowieńska /z 22.I.1934/: Radykalne pismo francuskie "La République", zabierając głos w sprawie niebezpieczeństwa niemieckiego konstatuje, że ruchy faszystowskie zaznaczyły się już w Łotwie i w Estonji. Litwa jest zagrożona również wpływami niemieckiemi. Niemcy mają pozatem w krajach bałtyckich prawdziwe ośrodki handlowe /Kłajpeda/ i kulturalne /Dorpat/. Obecnie Niemcy hitlerowskie starają się o pozyskanie przyjaźni państw bałtyckich, poczem zawarłyby z temi państwami sojusz przez wytworzenie w nich faszyzmu, skopjowanego na rasizmie hitlerowskim. Jeśli Niemcom udałyby się te zamiary, olbrzymie macki ich sięgnęłyby prawie do bram Leningradu.

Według pisma, Anglja powinna zająć się tą sprawą, podobnie, jak Włochy powinne poprzeć Francję, Rumunję i Austrję przeciw neogermanizmowi hitlerowskiemu. Niestety, ani Anglja, ani Włochy nie zdają się widzieć niebezpieczeństwa.-

L i t e w s k o - ł o t e w s k i e r o k o w a n i a k o l e j o w e. Prasa kowieńska /z 23.I.1934/: Obecnie odbywa się w Kownie konferencja przedstawicieli zarządów litewskich i łotewskich kolei. Konferencja ta została zwołana w związku z żądaniem Litwy, aby Łotwa płaciła jej za przepuszczanie łotewskich pociągów przez Możejki.

W toku rokowań pokazało się, że Łotwa nie chce płacić znacznej sumy i grozi uruchomieniem komunikacji między Rygą a Libawą wyłącznie na terytorjum samej Łotwy. Delegacja litewska idzie na ustępstwa i obniża żądaną sumę. Żąda ona również, aby Łotwa zmieniła rozkład ruchu pociągów w tym sensie, aby pociągi niemieckie nie kursowały przez terytorjum Litwy w nocy.

Wreszcie delegacja litewska poruszyła również kwestję, aby nowe tranzytowe opłaty, które Łotwa zamierza wprowadzić na rosyjskie towary, nie dotyczyły również towarów, które eksportowane są z Rosji do Litwy.-

D o k o ł a r o k o w a ń l i t. - a n g i e l s k i c h. Prasa kowieńska /z 23.I.1934/: Przemysłowcy włókienniczy przesłali M-stwu Skarbu memorjał w sprawie litewsko-angielskich rokowań handlowych.-

S t o s u n k i l i t. - f i ń s k i e. "Liet. Aidas" Nr.17 /I.1934/: Stosunki litewsko-fińskie na każdem polu rozwijają się pomyślnie, zwłaszcza, jeżeli chodzi o dziedzinę współpracy kulturalnej. Odbywają się wzajemne wizyty uczonych i dziennikarzy, wycieczki studentów; prasa fińska zamieszcza przychylne artykuły o Litwie i odwrotnie. W Helsingforsie działa t-stwo zbliżenia fińsko-litewskiego z prof. Gummerusem na czele.-

A k c j a n i e m i e c k a n a L i t w i e. Prasa kowieńska /z 23.I.1934/: Tygodnik "Tevu Žeme" poświęca ostatnio artykuł akcji niemieckiej na Litwie. W artykule tym szczególną uwagę poświęca się działalności historycznej zakonów niemieckich na Litwie. Pismo dochodzi do wniosku, że zarówno w przeszłości, jak teraźniejszości zakony niemieckie /Krzyżacy, Kawalerowie Mieczowie, jezuici, franciszkanie, sodalicja marjańska/ były i są ekspozyturami politycznemi Niemiec.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

U p a d e k e t y k i r o d z i n n e j n a L i t w i e ."Liet, Aidas" Nr.18 /I.1934/ poświęca drugi skolei artykuł na temat upadku etyki rodzinnej na Litwie. Pismo stwierdza, że wskutek niepomyślnego dla Litwy ułożenia się historji, wyrobił się w Litwie typ człowieka biernego, który chętnie się zdaje na wolę opatrzności. Zdaniem "L. Aidasa", trzeba jednak wyrabiać w Litwinach aktywność i pracować nad ich podniesieniem etycznem drogą zwalczania nałogu pijaństwa, lenistwa, niezdarności, zniewieściałości i t.d. "L.Aidas" wzywa do pracy nad zreformowaniem życia rodzinnego i szkolnego w kierunku tradycjonalizmu i zasady "w zdrowem ciele,zdrowy duch".

D z i a ł a l n o ś ć p r o f .V o l d e m a r a s a .Prasa ryska /z 26.I.1934/:Prof.Voldemaras ma zamiar udać się wkrótce do Rygi i Tallina, gdzie wygłosi odczyty na temat "Wojna i pokój" w jęz.rosyjskim.-

Jak podaje prasa kowieńska /z 22.I.1934/,Rada wydziału humanistycznego uniwersytetu Witolda Wielkiego rozpatrzyła na swem ostatniem posiedzeniu prośbę prof.Voldemarasa w sprawie ponownego powołania go na katedrę historji greckiej, którą zajmował on do 1927 r. Rada wydziału postanowiła prośbę prof.Voldemarasa uwzględnić, powołując go jednak na pomienioną katedrę nie jako profesora, lecz jako docenta. Uchwałę Rady wydziału mają jeszcze zatwierdzić senat uniwersytetu i M-stwo Oświaty.-

L i t w a a k r y z y s L i g i N a r o d ó w .Prasa kowieńska /z 22.I.1934/:21 stycznia odbył się w Kownie odczyt dr.L.Natkievicza p.t."Kryzys Ligi Narodów a Litwa". Po scharakteryzowaniu historji L.N. i jej obecnego kryzysu, prelegent dowodził, że Litwa będąc niewielką terytorjalnie, musi znaleść się w obozie państw popierających dotychczasowy ustrój Ligi Narodów. Mimo niedoskonałości i wielu braków Ligi, Litwa nieraz doznała od niej moralnego poparcia, czy to w sprawie wileńskiej przez potępienie gwałtu Żeligowskiego, czy też w innych wypadkach. Trybunał Sprawiedliwości Międzynarodowej w Hadze, będący wytworem Ligi Narodów i jej polityki porozumienia narodów, w stosunku do Litwy dwukrotnie wykazał /w sprawie zatargu polsko-litewskiego o komunikację na linji Landwarów-Koszedary oraz w sprawie zatargu z Niemcami co do interpretacji przez Litwę statutu i konwencji kłajpedzkiej/, że jednak sprawiedliwość ta istnieje i że od współpracy międzynarodowej nie należy się uchylać. To też mając do wyboru dwie alternatywy: Dyrektorjum mocarstw czy Liga Narodów - w interesie Litwy jest bezwątpienia wypowiedzieć się za tą ostatnią. Idea Ligi Narodów jest wciąż żywa-,

B o l ą c z k i w ł a ś c i c i e l i d o m ó w w K o w n i e . Prasa kowieńska /z 22.I.1934/:20 stycznia prezes związku właścicieli domów w Kownie adw.Skipitis udzielił wywiadu prasowego na temat bolączek związku. Kowno liczy ogółem ok.6.600 właścicieli domów, co łącznie z rodzinami wyniesie ok. 40 tys. osób. Kowieńscy właściciele domów reprezentują kapitał, sięgający 300 milj.litów, w tem nowych budynków na sumę ok.100 milj.litów. Wartość całego tego mienia spadła w związku z kryzysem. Sytuacja właścicieli domów jest naogół ciężka, gdyż ok.40% właścicieli posiada niewielkie domki na przedmieściach i minimalne dochody. Sytuację pogarsza fakt niepłacenia komornego przez lokatorów-pasorzytów oraz bardzo pokaźne zadłużenie właścicieli domów. Prawie 90% wszystkich objektów jest obciążonych długami.-

S p r a w a p r o j e k t u u s t a w y o p r a c y d l a o b c o k r a j o w c ó w .Prasa kowieńska /z 22.I.1934/:Jak podają, M-stwo Spraw Wewn. zamierza wprowadzić szereg poprawek do ustawy o zezwoleniu na pracę dla obcokrajowców. Przy rozważaniu podań obcokrajowców w sprawie przedłużenia im zezwoleń na pracę będą zapraszani rzeczoznawcy dla orzeczenia, czy pomienieni obcokrajowcy mogą być zastąpieni obywatelami litewskimi. Od pracodawców zażąda się, aby dbali o wyszkolenie miejscowych fachowców, żądając od zagranicznych specjalistów wdrożenia w swą specjalność obywateli litewskich w ciągu oznaczonego czasu.-

S p r a w a n o m i n a c j i p ł e z e s a T r y b u n a ł u N a j w y ż s z e g o .Prasa kowieńska /z 23.I.1934/:Jak podają, nominacja prezesa Trybunału Najwyższego ma nastąpić w szybkim czasie. Jak wiadomo, kandydatem na to stanowisko wymieniany jest obecny prezes Izby Apelacyjnej i członek komitetu centralnego partji narodowców p.Gudauskas.-

J e d n o d n i ó w k a a n t y n i e m i e c k a .Prasa kowieńska /z 22.I.1934/:W tych dniach w Kownie ukazała się jednodniówka w jęz. litewskim p.t."Vakaru Vetra" /"Burza od Zachodu"/. Jak wynika z jej treści, ma ona wychodzić w dalszym ciągu, jako pismo perjodyczne. Celem nowego pisma ma być "informowanie społeczeństwa o agresywnych zamiarach hitlerowców, wyjaśnianie mu niebezpieczeństwa, zagrażającego Litwie ze strony ekspansywnych planów Hitlera i budzenie w ten sposób baczności narodu oraz walka z szerzoną przez hitlerowców nienawiścią rasową". Redakcja w słowie wstępnem wskazuje, że, skoro dążenie Trzeciej Rzeszy do zagarnięcia obcych terenów budzi zaniepokojenie większych państw, zagrożona również Litwa nie może niebezpieczeństwa lekceważyć.-

S p r a w a P r z e d s t a w i c i e l s t w a S t u d e n c k i e g o ."Liet.Aidas" Nr.17 /I.1934/, pisząc na temat wybranego niedawno Przedstawicielstwa Studenckiego na uniwersytecie kowieńskim, ironizuje na temat wyborów, operując odpowiedniemi cyframi i dowodząc, że podczas wyborów brakło jednolitości. "L.Aidas" dochodzi do wniosku, że obecne Przedstawicielstwo Studentów, którego członkowie podczas wyborów agitowali na swą korzyść, nie dba o sprawy studenckie. Członkowie Przedstawicielstwa w czasie wyborów głosili hasła wyzwolenia Wilna i obrony interesów Kłajpedy. Obecnie, jak ironizuje "L.Aidas", wypada czekać na wyzwolenie przez"Przedstawicielstwo" Wilna i uporządkowania spraw kłajpedzkich.-

S p r a w a u s t a w y o b e z p i e c z e ń s t w i e p a ń s t w a ."Liet.Žinios" Nr.18 /I.1934/:Dwa lata temu p.Navakas, ówczesny dyrektor Dep. Ochrony Obywateli ułożył projekt ustawy o bezpieczeństwie państwa. Projekt ten został jednak później zaniechany. Obecnie komisja Rady Stanu w składzie pp. Szylingasa, Papeczkisa i Masiulisa pracuje nad nowym projektem ustawy w sprawie bezpieczeństwa państwa. P.Szylingas uważa opracowanie tego projektu za pierwszy punkt pracy Rady Stanu. Opracowano już ok.12 paragrafów projektu.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOSCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

R e p r e s j e w s t o s u n k u d o p o l s k i e j a k c j i o ś w i a t o w e j ."Dzień Kowieński" Nr.17 /I.1934/:W okresie od 12 do 19 stycznia w samym tylko Poniewieżu policja kryminalna dokonała rewizji w 34 domach. Poszukiwano wyłącznie elementarzy polskich, konfiskując wszystkie napotkane, pozostawiając zaś wszelkie książki innego rodzaju. Napastowani oponowali niejednokrotnie, wskazując, że elementarze te nabyli za własne pieniądze jawnie w księgarniach miejscowych. Ponieważ jednak były to osoby, w których paszportach figuruje narodowość litewska, odpowiadano im, że "Litwini nie mogą uczyć się po polsku.

Aresztowana 16 grudnia Marja Ludkiewiczowa, jako oskarżona o organizowanie tajnych szkół polskich, skazana została w drodze administracyjnej na 3 mies.więzienia z zamianą na grzywnę 5 tys.litów.

x

x x

B7